

венций в результате правопреемства. На это обращает внимание следующее обстоятельство. В сборнике «Акты дипломатической конференции 1929 года» (Actes de la Conference Diplomatique de 1929), выпущенного по результатам конференции в Женеве, перечень государств-участников Конвенций 1864 и 1906 гг. не содержит ссылки на указанные доминионы Британской империи в числе тех, кто ратифицировал или присоединился к Конвенциям. С другой стороны статья 1 Процедур Конференции определяет, что конференция состоит из делегаций всех стран-участниц Женевских конвенций от 22 августа 1864 года и 6 июля 1906 года, и здесь Австралия, Канада, Индия, Ирландское Свободное Государство и Южная Африка появляются в перечне государств, участвующих в Конференции 1929 года. Более того, эти страны подписали Заключительный акт конференции и, соответственно, Третью Женевскую конвенцию об обращении с военнопленными от 27 июля 1929 года. Следует обратить внимание также на то, что при подписании Заключительного акта конференции и Третьей Женевской конвенции Великобритания, как член Лиги Наций, заявила о распространении положений конвенции на все территории империи.

Таким образом, Австралия, Канада, Индия, Ирландское Свободное Государство и Южная Африка стали участниками Конвенции 1906 года путем правопреемства. Международный Красный Крест рассматривал эти государства в качестве отдельных участников Конвенции с момента, когда они, изменив свой международный статус, получили право заключать межгосударственные соглашения от своего имени.

Наряду с вышеуказанным и развитием международно-правовых механизмов, касающихся запрещения агрессивных и колониальных войн, аннексий и контрибуций, признания права народов на самоопределение происходит трансформация проблемы правопреемства государств, возникают новые подходы и определения. Рассмотренные выше ситуации показывают, насколько неоднородна позиция государств и международных организаций в решение вопросов, международно-правовое регулирование которых не оформлено в четкие рамки, согласованные и транспарентные механизмы.

Литература

1. Friedensvertrag von Versailles. www.documentarchiv.de
2. Венская Конвенция о правопреемстве государств в отношении государственной собственности, государственных архивов и государственных долгов, Вена, 8 апреля 1978 г. hwww.law.edu.ru
3. G. Ronga. Les colonies et l'Union de Berne, Le Droit d'Auteur, 1956, p. 21; Position in the Berne Union of the Countries which recently became Independent, Le Droit d'Auteur, 1960, p. 320.
4. Hegel G.W.F. Philosophy of Right. Batoche Books Limited. Kitchener, Ontario. 2001. 281 p.
5. L'Union Internationale au seuil de 1929. Le Droit d'Auteur, 1929.

Просяник Н.В.

Національний авіаційний університет, Україна
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Юринець Ю.Л.

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ – НАЙВИЩИЙ СУДОВИЙ ОРГАН У СИСТЕМІ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Верховний суд України здійснює правосуддя, забезпечує однакове застосування законодавства всіма судами загальної юрисдикції. Відповідно до ст. 125 Конституції України Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції [1, с. 47].

Найвищість означає, по-перше, що Верховний Суд України очолює судову систему України; по-друге, що він є останньою судовою інстанцією у вітчизняній системі судів загальної юрисдикції, рішення його не підлягають перегляду; по-третє, що він має такі повноваження, які не співпадають за змістом та обсягом з повноваженнями вищих спеціалізованих судів, що очолюють підсистеми спеціалізованої юрисдикції.

Зміст «най вищості» розкритий в Законі України «Про судоустрій і статус суддів», причому вона є характерною не лише для судових, а й для несудових повноважень Верховного Суду України [2, с.67].

Згідно зі статтею 33 Кримінально-процесуального кодексу України, Верховному Суду України як суду першої інстанції підсудні кримінальні справи особливої складності або такі, що мають виняткове громадське значення [3, с. 18].

Верховний Суд України виконує такі повноваження, як:

- розглядає в касаційному порядку рішення загальних судів у справах, віднесених до його підсудності процесуальним законом; переглядає в порядку повторної касації всі інші справи, розглянуті судами загальної юрисдикції в касаційному порядку; у передбачених законом випадках розглядає інші справи, пов'язані з виключними обставинами;

- дає судам роз'яснення з питань застосування законодавства на основі узагальнення судової практики й аналізу судової статистики; у разі необхідності визнає не чинними роз'яснення Пленуму вищого спеціалізованого суду у випадках, передбачених законом;

- складає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; надає за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

- звертається до Конституційного Суду України у випадках виникнення у судів загальної юрисдикції при здійсненні ними правосуддя сумнівів щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України;

- як і вищий спеціалізований суд, має офіційний друкований орган, що публікує матеріали судової практики, рішення з організаційних питань його діяльності та діяльності відповідних спеціалізованих судів, інші матеріали;

- у межах своїх повноважень вирішує питання, що впливають з міжнародних договорів України;

- представляє суди загальної юрисдикції у зносинах із судами інших держав;

- здійснює інші передбачені законом повноваження [2, с. 50].

До складу Верховного Суду України входять сорок вісім суддів, з числа яких обираються Голова Верховного Суду України, Перший заступник Голови Верховного Суду України та чотири заступники Голови Верховного Суду України. Суддею Верховного Суду України може бути особа, яка має стаж роботи на посаді судді не менше п'ятнадцяти років або суддя Конституційного Суду України.

Процедура обрання Голови Верховного Суду України і звільнення його з посади встановлюється Регламентом Пленуму Верховного Суду України, який затверджується Пленумом. Не допускається зміна регламентної процедури пізніше шести місяців до закінчення строку повноважень Голови Верховного Суду України. Голова Верховного Суду України не може бути обраний на цю посаду понад два строки підряд.

Верховний Суд України є також суб'єктом права на конституційне подання щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України. Одночасно з Верховним Судом України суб'єктами цього права є також громадяни України, іноземці, особи без громадянства та юридичні особи. Однак у Верховного Суду України (як і в обмеженого кола суб'єктів, визначених в Законі «Про Конституційний Суд України») є певні переваги у більш стислих строках розгляду справи у порівнянні з громадянами та юридичними особами: строк провадження по справі не повинен перевищувати трьох місяців, а в разі визнання Конституційним Судом України вирішення питання невідкладним строк розгляду подання не повинен перевищувати одного місяця. Строк же розгляду конституційних звернень громадян та юридичних осіб не повинен перевищувати шести місяців.

Одне з основних повноважень Верховного Суду України, має політичне забарвлення, сформульовано в Законі таким чином: Верховний Суд України надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я. Реальна влада глави держави залежить не стільки від обсягу належних йому конституційних повноважень, скільки від форми правління, характеру політичного режиму, співвідношення сил у державі в той чи інший проміжок часу, а дуже часто і від особистих

сторони його действие на все свои территории. Хотя заявление Британского правительства привело в действие статью 25 Берлинского акта, касающегося процедуры присоединения государств не входящих в состав Союза, в распространенном докладе Международного бюро Бернского Союза смена статуса доминионов рассматривалась как акт правопреемства [5, с. 3-4]

В противоположность рассмотренным доминионам смена статуса Ирландии как участницы той же Бернской конвенции развивалась по иному пути. После заключения 6 декабря 1921 года Договора между Великобританией и Ирландией, последняя присоединилась к Бернскому Союзу в качестве независимого государства 5 октября 1927 года нотой дипломатического представительства Его Британского Величества в Берне адресованной правительству Швейцарии. Федеральный совет Швейцарии циркуляром от 21 октября 1927 года информировал страны Союза о присоединении Ирландского Свободного Государства. В ноте, сопровождавшей циркуляр, Международное бюро рассматривало процесс присоединения Ирландского Свободного Государства к Бернской конвенции как акт, исходящий от независимой территории, вышедшей из Союза, и, следовательно, не является правопреемством. По всей видимости, такая позиция была обусловлена вытекающей официальной нотой Великобритании, в которой указывалось: «... когда происходит разделение государства, следует говорить о том, что когда часть его территории отделяется от целого, чтобы стать новым государством либо частью другого государства (аннексия), то договоры заключенные уступающим государством перестают быть применимы к области, в отношении которой произошла смена суверенитета. Новое или аннексированное государство не является преемником прав и обязательств, вытекающих из соглашений уступающего (предшествующего) государства, если эти соглашения не создают прав относительно объекта разделения или цессии. Более того, учитывая, что договора побуждены определенными интересами, которые являются глубоко личными для договаривающегося государства, права и обязательства, вытекающие из этого, не могут быть переданы другому государству. Новое или аннексированное государство не может быть связанным соглашениями, в которых оно не участвует как договаривающееся государство» [4, с. 13].

В контексте исследуемых событий небезынтересна позиция Великобритании относительно участия своих доминионов после обретения ими независимости в качестве договаривающихся государств Женевских конвенций об улучшении участи раненных и больных в действующих армиях 1864 и 1906 гг., впоследствии заменившиеся одной Конвенцией от 12 августа 1949 года. В документах Международного Красного Креста такие страны как Австралия, Канада, Индия, Ирландское Свободное Государство и Южная Африка упоминаются как участницы Конвенциях 1864 и 1906 гг. В то же время документы умалчивают как о дате, так и способе участия указанных стран в Конвенциях. Исследователи указывают, сопоставляя перечень государств-участников Конвенций 1864 и 1906 гг. с теми, кто участвовал в Женевской дипломатической конференции в июле 1929 года, обнаруживается, что пять доминионов стали участниками Кон-

Межгосударственная практика в области правопреемства международных договоров в указанный период, характеризующийся возникновением новых акторов международного права вследствие обретения государственной независимости доминионами, в целом соответствовала нынешнему Венскому режиму 1978 года, но вместе с тем содержала и особенности. В частности, обращает внимание следующий эпизод. С 1887 года Австралия, Британская Индия, Канада, Новая Зеландия и Южная Африка были членами т.н. Союза Бернской конвенции об охране литературных и художественных произведений открытой для подписания 9 сентября 1886 года и вступившей в силу 5 декабря 1887 года. Следует оговориться, что хотя зависимые территории не обладают полномочиями договаривающихся государств или суверена они могли быть связанными с Бернской конвенцией как реципиенты юридических правил последней. Такие территории могли бы быть инкорпорированы в Союз и стать участниками, к которым применимы положения Конвенции, даже если они и не являются договаривающейся стороной [3]. Таким образом, многие доминионы договаривающихся государств были связаны с Бернской конвенцией. Это указывает на то, что территориальное действие Союза не ограничивается только территорией метрополии договаривающегося государства. Тем не менее, в 1928 году зависимые территории обрели новый статус, став договаривающимися государствами в составе Бернского Союза, с полным правом участия в Конференциях по пересмотру положений конвенции и несении бремени расходов Международного бюро. В то же время изменение их статуса было следствием ноты Британского правительства в адрес правительства Швейцарии, в которой содержалось заявление о желании каждой из указанных выше стран считаться присоединившимися к Бернской конвенции. Нота была распространена всем правительствам государств Союза циркуляром Федерального совета Швейцарии, в котором, в частности, указывалось: «... нотой... дипломатического представительства Его Британского Величества в Берне Федеральный совет Швейцарии был информирован о желании правительства (приводится название государства-доминиона) считаться присоединившимся к... категории, разделяющей расходы Международного бюро. Данное двусоставное заявление означает смену статуса (приводится название государства-доминиона) в составе Союза. От числа... датирующее Британскую ноту (или даты прямо в ней указанной) доминион фактически становится договаривающимся государством, поскольку оно формально было связано с Союзом только как не самоуправляемая Британская колония...» [4, с.11-12].

Как указано выше доминионы присоединились к Союзу в качестве договаривающихся государств с даты заявления ноты Британским правительством, в частности для Австралии с 14 апреля 1928 года, или с даты указанной в ноте – 1 апреля 1928 года для Британской Индии или 24 апреля 1928 года для Новой Зеландии. Кроме того, новые государства были связаны положениями Берлинского акта 1908 года вследствие того, что Великобритания при подписании распро-

властивостей особи, котра обіймає цю посаду. В умовах, коли кожен з носіїв влади – Президент і законодавчий орган – у значній мірі відокремлені один від одного, оскільки мають фіксований мандат всенародного обранця, можуть більш – менш самостійно функціонувати протягом усього строку конституційних повноважень, пошук точок дотику між ними, компромісу, особливо коли вони є представниками різних політичних сил, може бути вельми складним. Тому не виключена можливість дострокового усунення Президента з посади, до того ж підстави для цього можуть бути як реальними, так і надуманими. Саме тому у ланцюгу послідовних ланок процедури імпічменту чи визнання неможливості виконання повноважень за станом здоров'я центральна ланка належить Верховному Суду України. [4,с.473].

Організаційно-методичне та інформаційне забезпечення діяльності Верховного Суду України здійснює апарат Верховного Суду України. Загальну чисельність і структуру апарату затверджує Президія Верховного Суду України за поданням Голови Верховного Суду України, а положення про апарат – Голова Верховного Суду України за погодженням з Президією Верховного Суду України.

При Верховному Суді України діє Науково-консультативна рада, яка утворюється з числа висококваліфікованих фахівців у галузі права для попереднього розгляду проектів постанов Пленуму Верховного Суду України щодо роз'яснення законодавства, надання висновків щодо проектів законодавчих актів та з інших питань діяльності Верховного Суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

Також він має офіційний друкований орган, у якому публікуються матеріали судової практики Верховного Суду України та інших судів загальної юрисдикції, матеріали з питань організації діяльності судів загальної юрисдикції та інші матеріали.

Отже, Верховний Суд України має свою власну структуру, яка включає в себе органи і посадових осіб як самого Суду так і його апарату. Організація роботи суду закріплюється в законах та підзаконних нормативно-правових актах.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Про судоустрій і статус судів: Закон України від 7 липня 2010р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – №41 – 42. – 526 с.
3. Кримінально – процесуальний кодекс України: Закон України станом на 1 вересня 2014 року. -2014. – № 25 -26. – 356 с.
4. Коснтитуційне право України. Академічний курс: підр .:У 2т. – Т. 2 / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка – К.: ТОВ «Юридична думка», 2010. – 800 с.